

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett Latiniskt ord, Pietas, gudaktighet.

No 10.

October 1860.

19 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 3: 19, 20.

19. Så weta wi, att allt det lagen säger, det säger hon till dem som under lagen ärö; att hvor och en mun shall tillstoppas, och all werlden shall för Gud brottalig warda.

Här hafwa wi nu ett språk i hvilket Apostelen med uttryckliga ord säger os hvad som är Guds egentliga tanke och syftemål med lagen. Om hvor och en, som med alstrar tänker på sin själs frälsning och will warda en rätt Christen, väl gäfwe alt på detta språk — hvilket ljud i allt Guds ord skulle ej detta gifwa honom! Apostelen säger här uttryckligt, att det stora hufvudändamålet med allt det Gud i hela lagboken säger, är, icke att wi skola genom lagens gerningar warda rättsärdiga, ej heller heliga, utan att wi skola öfverbevisas om vår skuld och brottolighet inför Gud — "att hvor och en mun shall tillstoppas, och all werlden shall för Gud brottolig warda."

Då Apostelen hade i det föregående bevisat, att alla menniskor ärö under synd, att ingen är rättsärdig inför Guds lag "icke till en", och hade anfört några bibelställen, som bekräftade det samma (v. 10—18); så var den frågan naturligen föranledd: Dvartill shall då lagen vara, om ingen menniska är eller kan warda rättsärdig inför Honom? — Derjemte woro Judarne alltid benägna att mena, det sådana hårda beskrifningar på menniskan, som dessa anförda bibelställen innehölls, icke kunde angå dem, hvilka hade Guds ord och woro ett heligare folk, utan att de endast anginge hedningarna, som lefde i ett wildt och groft synda-wäsende. På båda dessa inwändningar svarar nu Apostelen, och säger först i afseende på den sednare:

Så weta wi — eller efter gr.-texten: Men wi weta — att allt det lagen säger, det säger hon till dem som under lagen ärö. Då han nys hade anfört ur Skriften dessa sörkrossande beskrifningar på menniskan, då följer i godt sammanhang: Men

wi weta, att allt det lagen säger etc. Ty med "lagen" menas här, såsom så ofta, hela Gamla Testamentet *), hvarom snart skall sägas mera. Meningen är denna: Så witnessar den Heliga Skriften, nemligent att 'ingen är rättsfördig, alle hafvna af-wikit' etc. — "men wi weta", d. å., derom äro alla ömverv-gade, — 'att allt det lagen säger', allt hvad eder Heliga Skrift innehåller, det säger hon till eder, åt hvilka hon är gifven; således måste ähven de ansörda bibel-orden angå eder. I Judar, ja, i första rummet eder, "som ären under lagen", d. å. under den lagiska förfatning, som dessa skrifter innehålla. Temsör Cap. 2: 12, 13.

Men uttrycket, *wara under lagen*, har också en betydelse, som gäller för alla tider, ähven för os, Christna, nemligent då du står jäsom motsats mot att *wara under nåden* (Cap. 6: 14.) och betyder då, att man med sin inverkes muniila, med sitt sam-wete, sin tro och sitt salighets-hopp står under lagen, d. å. söker i lagens gerningar sin salighet, sin rättsfördighet och helgelse; hvilket Apostelen i Cap. 4: 4, kallar att *werka eller hålla sig vid gerningarna*, och i Gal. 3: 10, att "med lagens gerningar umgå", eller egentligen: "wara af lagens gerningar", d. å. vara af den vägen. Om detta gäller också i en särskild mening hvad i vår text står, att "allt det lagen säger", ähven des domar och des förbannelse, — angår dem, så att dem gifves ingen nåd, utan endast efter förtjensl (Cap. 4: 4, 5; Matth. 20: 10—14). Gifven i denna betydelse *wor* alla de Judar under lagen, till hvilka Apostelen här i första rummet talar. Ty det var ju i dersöre, att de sökte och hoppades att genom lagens gerningar warde rättsfördige, som Apostelen här använder så mycket möda att fråntaga dem detta hopp, och bevisar att ähven de, med alla sina förmåner, *woro "under synd"* och Guds rättvisa dom. Men sedan han nu på detta sätt bevisat att de ansörda bibelorden måste i synnerhet angå dem, som *woro under lagen*; så går han nu att besvara den frågan: *hwad som då wore lagens ändamål*, när

*) Att hela Gamla Testamentet kallas lagen, och det Nya, Evangelium, såsom några fåcken visa, beror af den grundsatsen, att en sak benämnes efter den mest framstående beständs-delen; t. ex. ett stenhus kallas så af huswudämmet i deß väggar, ehuru i huset är mycket annat än sten. Så är också i Gamla Testamentet mycket annat än lag, och i Nya Testamentet ähven mycket af lagen; men huswud-innehållet bestämmer namnet. Och hvad som bevisar, att på detta ställe med lagen menas hela Gamla Testamentet, är det tydliga sammanhanget alltför v. 9. och i synnerhet då vi läse v. 19 så, som den egentligen lyder i gr.-texten: "Men wi wete" etc. Och nu *woro* de här ansörda bibelorden (v. 10—18) icke tagna ur den egentliga lagen, Moïse böcker, utan ur Psalmerna.

den icke gjorde någon menniska rättfärdig och salig. Då då gifwer han os den vigtiga och dyra förklaringen, att lagens ändamål just är, "att hvar och en man skall tillstoppas och all verlden skall för Gud brottslig warde". Frågan är här alltigenom, huru en menniska skall warda salig, skall warda för Gud rättfärdig (v. 20—24) och i den frågan har lagen intet annat "brottlig", skuldbelastad och nädesökande, att öfverbevisa henne om hennes syndfullhet och rättvisiva fördömelse. Att lagen är en regel för lefveneret, ett Gudomligt rättesnöre för allt hvad godt eller ondt är, tjenar icke annorlunda till salighetens winnande, än så, som Apostelen här säger, att detta Gudomliga rättesnöre visar os vår afvikelse, vår brottslighet inför Gud; tv han förklarar här, att ingen menniska efter syndasallet kan få motsvara det heliga rättesnöret, att hon består rättfärdig inför Gud (se v. 20). Att lefveneret skall rättas efter lagens Gudomliga regel, det hörer till twenne lägre frågor: först, att lagen kan göra på den stora otrogna hopen samma verkan, som den borgerliga lagen och dess straff, neml. åshålla den ifrån gröfre brott och åstadkomma ett väckrare lefvener, emedan åsven de otrogna, likasom hedningarne, likväl osta känna och wärda lagens röst och fruktia för dess hotelser. För det andra gör lagen såsom lefnads-regel funoda tjänst åsven åt de otrogna, hvilla genom nåden fått en vilsig ande, neml. att de genom detta heliga rättesnöre alltid kunna weta hvad Gud åsklar eller hatar, hvad godt eller hvad ondt är. Men så snart fråga är om salighetens winnande, om rättfärdighet inför Gud, då tjenar lagen blott till att nedslå, förkrossa och fördöma menniskan, att göra henne eländig och nädehungrig. Då något mera har Herren Gud aldrig tänkt att lagen skulle förmå göra till vår salighet.

Att hvar och en man skall tillstoppas. Det ord som här står i grundtexten på "att" (hina) antyder ett ändamål, en afsigt — "på det att". Apostelen säger således, att Herren Gud har just haft det ändamålet med lagen, att den fallna menniskan skulle genom detta heliga rättesnöre alltid fördmjulas inför Honom, och twingas att böja sig för Hans nådastol. Herren Gud har aldrig ment, att menniskan efter syndasallet skulle kunna besluta rättfärdig inför Hans lag. Hade hon det kunnat, så skulle han visst aldrig gifvit sin åskelige Son under lagen och i en blodig död för os. Nej, säger Apostelen, lagens ändamål är, "att hvar och en man skall tillstoppas, och all verlden skall för Gud brottslig warde". Så säger han och i Cap. 5: 20.: "Men lagen är också härmid inkommen, att synden skulle öfverflöda; men der synden öfverflödde, der öfverflödde då nåden mycket mer." Här kunde man nu anmärka, att detta måste gälla om lagen i dess egentliga betydelse, den moraliska lagen i de Dio Guds bud, men att denna vers, såsom förrut är wifadt, handlar om

hela Gamla Testamentet och dess lagiska författning. Men märk då, att det är just dersöre Gamla Testamentet kallas lagen, att det är så uppfyllt af Guds lag, föreskrifter och hotelser, som alla utgöra en utveckling af de Tio Budorden. Då wi undantage ceremonial-lagen, som utgjorde en sluttreckning till Christus och Hans rike (Ebr. 8: 5; 9: 11; 1), så går alltfanns för bättigt in på att framställa, utveckla och instärpa Guds heliga wilja, sådan den är i forthet författad i de Tio Buden. Alla dessa förordningar för Judarnes sambhålls-stick, alla berättelser om onda eller goda menniskor, alla Guds straffdomar, alla hotelser och löften — allt visar os Guds heliga wilja — allt predikar lag — såsom vi ock lämna, då vi läsa allt detta, att det tillslalar os, det ger os styrk och slag i samvete; det ställer Guds heliga wilja och hotelser för våra ögon. Och allt sådant, som visar os Guds helighet, Guds wilja och kraf. Guds wrede öfver jynden Guds, wälbehag till det goda — allt sådant är lag. Gud har på detta mångfaldiga sätt och genom lefvande exempel blott desto åskräddigare framställt sin lag, för att om möjligt åtkomma vårt slingrande hjerta och visa hvad Hans wilja är i alla möjliga fall. Det hufvud-ändamålet är, att föra os till salighet; men det ändamålet winnes aldrig med mindre, än att blixtwa slagne af Herrens kraf och hotelser, blixtwa försträcka, utmattade och nedslagna syndare inför Honom.

Hvar och en mun skall tillstoppas. Detta uttryck är mycket talande. Det betecknar huru en menniska, som fölt försvara sin sal, sin rättfärdighet, ändligen är så öfverbevisad om sin brottslighet, att hon icke mer har ett enda ord till sin ursäkt eller sitt försvar, utan slutligen når der förstummad, måste gifwa sig skyldig och taga hvilken dom, som rättvisan nu kan fälla öfwer henne. Så gick det ändligen med Job; Herren Gud tillstoppade så hans mun, att han sniligen bekände: "Jag hafver bannats. Hwad skall jag swara? Jag will lägga min hand uppå min mun" (Job. 39: 37). Och så säger Apostelen att det skall gå med hvar och en — "hvar och en mun skall tillstoppas". Nå man väl märka detta! Här är åter ett bevis, att ingen menniska är ostrafflig. Ty om blott en enda hade fullgjort Guds lag, så kunde icke den menniskas mun tillstoppas, så hade denna något, ja, allt, att säga till sin berömmelse; hon wore rättfärdig och behöfde icke nåd. Men ja skall det icke gå för någon enda menniska, säger Apostelen; hvarje menniska skall inför Gud få ued sina ögon, såsom den der brutit emot Hans lag — "hvar och en mun skall tillstoppas".

Då all verlden skall för Gud brottslig warda. Märk åter här: "all verlden". — "All verlden", allt hvad menniska heter, Judar, Hedningar, Christna, Turkar — alla menniskor och af alla slägten och folk och religioner — alla stola genom Guds heliga lag finna sig hemfallna under samma dom: "inför Gud brottslig". — Eller hvilken skall blixtwa undantagen? Däc hed-

ningarne; ty fastän de icke haft Guds skrifna lag, hafwa de dock syndat emot Guds röst i samvetet. Icke Judarne; ty de hafwa Herrens lag i bestämnda ord skrifwen för sina ögon, och haftva deraföre så mycket mindre någon ursäkt för sina synder. Icke de Christna; ty de hafwa icke blott Guds skrifna lag, utan och denna förlalarad i Evangelii ljuds och stå under alla de förbindelser, som denna rikare nåd medförer. Icke ens de troende äro undantagna; ty de hafwa redan bekant att de äro brottsliga inför lagen. Innan de flytt till oskuldsvld nåd: och det är intet folk som så känner synden hos sig, som de, hvilka hafwa Guds heliga Ande i sina hjertan och deraföre alltid blixtwa straffade. Uttrycket "all werlden" har deraföre här den wldsträckta omfattning och inbegriper i sig hvarje menniska. Hvarje menniska måste inför lagen warda straffad, "brottlig", d. å. skyldig under Guds dom. Ordet på "brottlig" betecknar en menniska, som inför domstol är öhverbevisad em brott och skyldig till den dom, som vid samma brott är fästdad. Och sådan ställ hvar och en känna sig "för Gud" — inför Hans ögon, som städar det hemligaste, städar hennes mest fördolda tankar, begär och finnesrbreiser, mycket mer känner alla hennes ord och gerningar: inför Honom, som med dessa alltseende ögon följer henne alla ögonblick: ja, inför Honom, som är den Allsmäktige, som kan i tid och evighet hemslöka syndaren som kan fått "fördömda både själ och kropp i helvetet". Brottlig inför Honom, det är hvarje menniska ställ genom lagen känna sig vara.

20. Deraföre, att intet kött kan af lagens gerningar warda rättfärdigt för Honom; ty af lagen känner man synden.

Här nämnes nu den omständighet som gör, att genom lagen hvar och en mun blixtver tillstoppad och all werlden för Gud brottslig. Det kommer deraf, säger Apostelen, att allt kött är sådant, att det icke kan af lagens gerningar warda rättfärdigadt. Här står i gr.-texten icke lagens (med artikel) utan "lags gerningar". Det gör Apostelens utryck mera starkt och bestämt, då han säger, att intet kött kan af lags gerningar warda rättfärdigt. Ty hade här stått lagens, så hade det kunnat lämpas på den Mosaiska och någon hade kunnat säga: Apostelen menar den särskilt åt Judarne gifna ceremonial-lagen, och genom densamma kan väl ingen warda rättfärdig; men genom den moraliska lagens hållande måste wi blixtwa det. En annan hade kunnat säga: Om dock icke de kunnna rättfärdigas genom egna gerningar, som hafwa emottagit den fullkomliga lag som ligger i de Tio Budorden, så måste dock en from hedning, hvilken efter sin yttersta förmåga håller den lag, som är skrifwen i hans hjerta och samvete, derigenom warda af Gud rättfärdigad. Mot alla sådana meningar säger här Apostelen: "intet kött kan af (någon) lags gerningar warda rättfärdigt". Och att han talar om "allt kött"

(gr.-text.), är det andra ännu mer afgörande beviset, att ordet lag här måste tasas i denma vidsträckta mening, så att det betecknar all Guds lag, både den som Judarna hafwa i uttryckliga budord, och den som alla andra mänskor hafwa inskriven i hjertat, efter den skall tillhöra "allt kött". Med "lagens gerningar", eller "gerningar af lag", menas icke allt hvad lagen bjuder och fräschwer — ty den som det fullgör, blir verkliggen derigenom rättsfärdigad (Cap. 2: 13; Cap. 10: 5) — utan med "gerningar af lag" menas de gerningar, som lagen verkliggen öftadkommer, de gerningar, som en mänskla kan göra efter lagen. Ty orsaken, hvarsöre intet kött kan af lagens gerningar warda rättsfärdigt, ligga icke i någon ofullkomlighet i Guds lag, så att en fullkomlig uppfyllelse af densamma icke skulle utgöra en verklig rättsfärdighet inför Gud; nej, vidserligen är lagen "helig, rättsfärdig och god"; den som fullkomligt är och gör hvad Guds lag önskar, är onefligen derigenom rättsfärdig och jaliig, förutan någon Medlarefs förtjensf: utan orsaken är, att allt kött är så förderfswadt, att ingen mänskla efter syndafallet är eller gör hvad lagen önskar. På detta sätt förklarar Apostelen, att "alla de, som med lagens gerningar umgå, äro under förbannelse"; "ty", säger han, "dei är skräckwet: förbannad ware hvor och en, som icke blifwer vid allt dei som skräckwet är i lagboken, så att han det gör" (Gal. 3: 10). Rättsfärdig inför lagen är blott den, som i alla affeenden och alla stunder varit och gjort hvad lagen önskar. Den som blott någon gång och på något sätt brutit mot den helige Gudens bud, är genast dömd såsom en brottsling och kan icke mer genom lagen warda rättsfärdig, om han ock sedan i all sin tid wore i alla affeenden och alla stunder fullkomlig; ty till detta sednare fullkomliga lif och lefwerne war han i alla fall pligtig, det kan icke godtgöra hans förra synd, lika liet som en tjus blifwer frikänd derföre, att han nu på någon tid icke stulit; han får ändå självom tjus för den fäld, han en gång begått. — En skrymtare, som icke aktar Herrens bud och domar, icke tagit dem såsom de lyda, han menar, att om han ock syndat i somt, skall dei dock räknas honom tillgodo, att han i andra stunden varit from och gjort något godt; och i synnerhet om han icke fullbordat synden i utvärtes gerning, då håller han sig rentaf ostrafflig, fastän han hyser synden i sjelfwa hertiat. Men Herren skall döma honom annorlunda. Herren Christus förklarar uttryckligen, att den som ock aldrig såsom en mördare utgjutit blod, skall dock af Gud dömas såsom en mördare, om han endast hyss wrede och hat; att den som aldrig i gerning bedrifvit hor, är dock av Gud dömd såsom en horkarl, om han endast med syndig begärelse sett på en qwinna; "han hafwer allaredan gjort hor med henne i sin hjerta" — så säger Herren. Och på detta sätt dömer Herren Gud i affeende på hvarje bud, hvarsöre han ock slutar lagen med de buden: "Du skall icke hafwa lust, du skall icke begåra." Den som strider mot sin onda begärelse, är redan dömd brotts-

sig; ty blott att haftva en ond begärelse är synd och brott emot Guds heliga lag. Men då nu hvarje menniska är född med en sådan natur, i hvilken alltid äro syndiga lustar och begärelser, chwad hon will eller icke, så är hon redan blott genom denna sin natur ett "wredens barn" (Eph. 2: 3), och så är det blott genom denna natur omöjligt, att en menniska kan warda rätfärdig genom lagens gerningar.

Intet kött, säger Apostelen, — "intet kött kan af lagens gerningar warda rätfärdigt." Han brukar här ordet kött, för att påminna om den naturliga födelsen, hvareigenom allt kött har sin natur, såsom Christus säger: "det som är födt af kött, är kött" (Joh. 3: 6). Men nu är "allt kött", all mennisxonatur sådan, som den blef i syndafallet, alltid lika uppfylld med den gamla ormens säd, och död ifrån det liv som af Gud är; ty hela naturen hade fått den besättningen af Skaparen, att allt skulle forplantas "efter sin art", gräs, örter och trän, "hvart och ett efter sin art", fiskar, foglar och djur — hvart och ett skulle i sin forplantning behålla sin art: såsom vi ock se det haftva klett, att hvarje djur har behållit sin art. Såsom nu af en orm föddas blott ormar och pardens ungar blixtvis och pärder, så äro ock alla mennisks barn födda med samma natur, som de första fallna mennisornas var, neml. uppfylld med ormens säd fiendskap mot Gud, förbakt för Hand väsende och wilja benägenhet till allt ondt etc. såsom Gud redan i Bibelns 6:te Cap. beskrifwer menniskan, att hennes ondska var stor, och all hennes hjertas uppst och tanke alltid benägen till det ondt var. Och sådant är nu "allt kött". d. å. allt hvad menniska heter, af naturen. Då wi stundom tänka, att någon from och helig menniska, någon rätt andlig Christen, skall vara fri från detta medfödda förders, skall haftva icke blott en af nåden född helig anda, utan ock alltigenom vara ren, åtven till den del som hon har från sin naturliga födelse, så är detta en så galen inbillning, en så mot sanningen stridande tanke, säger Luther. "som om någon sade att vår Herre Gud fallit i synd, hvilket är ombjält". Dersöre säger os Christen, att kött och blod aldrig kan århiva Guds rike, utan att wi alle måste "förvandlade warda", åtven de som lehva, då Herren kommer till att döma världen (1 Cor. 15: 44—52). Så är alltid det, som är födt af kött, syndigt och orent. David härleder all sin jemmer och nöd af synden från den naturliga födelsen och säger: Si, jag är af syndelig säd född, och min moder haftver mig i synd afslat (Ps. 51: 7).

När wi nu betänka allt detta, kunnna wi förstå hvarföre Apostelen kan så bestämt förklara, att intet kött kan af någon lags gerningar warda rätfärdigt. Ty då den medfödda naturen är så full med synd och Gud ställer deremot sin heliga lags spegel, som icke ens tål den minsta syndiga tanke, den minsta fallsmänghet mot Gud eller nästan, utan fordrar att wi skola ålsta Gud af allt vårt hjerta, ja, af alla själens krafter, och ålsta hvarje

menniska, icke några wiſſa, utan allt hwad som kallas vår nästa, sāsom os sjelfwa; och detta icke ett eller annat ögonblick, utan alla stunder i vårt lif: huru ser det då ut med vår rätsfärdighet!

Slutligen må här anmärkas ännu ett förhållande, som förklarar hvarfsöre intet kött kan genom gerningar af lag warda rätsfärdigt, ett förhållande, som så menniskor besinna, neml. att blotta tillvaron af Guds lag, och vårt behof deraf, är redan nog till vårt fällande under Guds dom. Först den omständigheten, att Gud gifvit os en sådan lag, med dess hotelser och löften, är redan ett tillräckligt wittnesbörd att vi icke äro goda, efter vi behöfde bud och hotelser. Och för det andra: blott det, att du gör det goda och flyr det onda för lagens skull, för dess hot och löften, är redan en svart fläck på all din fromhet. Ty vi skulle ju göra allt godt blott af vårt hjertas inre godhet; annars äro vi ju ställar, som endast af en yttre makt tillbakahållas från utöfningen af det onda, som vi dock hyſa i hjertat. Till exempel: om någon lemnar dig sitt barn på en wecka och dervid säger: Jag måste tyvärr bedja erder vaka öfver mitt barn, att det icke kommer åt att själala något; och du häller äfven så trogen vakt, att du kan återlempa barnet med det wittnesbördet: Det har ingenting stulit; är då det ett godt wittnesbörd om det barnet? Nej, ett belagansvärda barn! säger du. Hvarfsöre sā? Det har ju intet stulit? Nej säger du; men blott den omständigheten, att det måste bewakas, är ju ett nog bedröfligt tecken på det barnet. — Just så är det och med os. Hwad är lagen, om icke en sådan väktare, som allestädes ligger öfver os och säger: "du får icke själala! du får icke dyrka afgudar! du skall icke dräpa! du skall icke göra hot! du skall icke ljugha!" — Hvarom wittna sådana bud och påminnelser, om icke att vi äro tjuſwar, horkarlar, mördare, lögnare? Ty det budet: "du skall icke själala", säger os ju tyft i örat: du är en sådan, som måste bewakas, men nu får du icke själala. Det budet: "du skall icke göra hot", säger os ju: du har en ond begärelse, men du får icke följa den. Det budet: "du skall inga andra gudar dyrka", innebär ju: du åhlkar mig icke, jag måste besätta dig det. Så ligger i hvarje bud en anslagelse. Och då nu Herren Gud icke blott förbjuder syndens mitbrott, utan också hvarje ond böjelse, tanke, begärelse — icke blott will, att det onda skall tillbakahållas, liksom instängas i hjertat, utan att det alls icke skall finnas det — då han will, att du skall sjelf ålsta det goda, så att du gör allt hwad godt är af din egen goda böjelse; så är redan sjelfva lagens tillvaro, med dess hotelser och löften, ett tillräckligt wittnesbörd, att vi icke kunna vara rätsfärdige inför honom. Och blott det, att vi göra det goda eller fly det onda för lagens skull, är nog till bevis, att vi icke hålla lagen, som allraförst fordnat ett godt och heligt hjerta; och härigenom kunna vi ännu tydli-

gare först författens ord, att »intet kött kan genom gerningar af lagwarda rätsfördigt«.

Ty af lagen känner man synden; — eller ordagrant: ty genom lagen är känslan om synden. Dertill skulle lagen tjena. Apostelen will icke blott säga, att vi genom lagen få begrepp om synden i allmänhet, att om ingen lag varit gifven, vi icke kunnat weta af någon synd, icke wetat hvad ondt eller godt wore; nej, meningen är: Genom lagen blihva vi ösverbevisia, att vi äro syndare. Ty i dessa ord återtaget han blott hvad han nys hade sagt i föregående vers, att lagens ändamål var, att »hvar och en mun skall tillstoppas och all världen skall för Gud brottörlig warda«.

Men huru står nu det, att vi af lagen lära känna synden? Detta står i synnerhet på uvcne sätt: först, att lagen tilltalar vårt samvete, ställer för oss Herrens heliga bud och fordringar och derigenom väcker oss att efterfinna, huruvida vi haftwa varit och gjort så, som Guds heliga bud fördra; och genom denna jemförelse mellan Herrens bud och vårt väsende kunnna vi rent af maktia ur sömnien och se att vi icke blott äro brottörliga, utan också dömdie till döden, sådana vi äro. Nu se vi våra mest framstående werksynder, men haftwa ännu icke någon djupare tankla af syndens makt öfwer naturen. Denna djupare syndakännedom så vi egentligen då, när vi någon tid allvarligen försökt oss på det arbetet att fullgöra Herrens bud, att emotstå och aflägga alla synder och uti allt göra hvad Gud åskar, men i detta arbete komma på slam. då syndens makt öfwer naturen är oss för stark och bringar oss till hiterligare öfwerträdelser: nu först börjar menniskan försträckas och marka, att hon rentas är under syndens öfvermakt, att hon är en fäld träl under synden. Hon ser, att Gud will icke blott haftwa gerningar, utan förenamlijast hjertats kärlek, och då hon nu will icke blott skrymtaltigt säga, att hon älskar Gud, utan will verkligt göra det, då känner hon snart hjertat alldeles läst för Herren Gud, men deremot fullt af kärlek till andra ting. På samma sätt ville hon efter Herrens bud älska sin nästa såsom sig sjelf, och då känner hon snart, att hon tänker först och sist på sitt eget bästia och låter andra haftwa det såsom de kunnna. Då hon borde allvarligt vaka och bedja, då är hon förströdd och vårdlös; och då hon borde öfwer allt detta vara förkrossad och ångerfull, då är hon lösfinning, hård och säker. På detta sätt lärer menniskan af lagen känna sin syndfullhet, neml. när hon icke allenaft will weta om Herres wilja, utan will på allvar göra efter Hans ord.

Och då först, när menniskan känner sig så syndfull, ogudakläjd, hård, säker, skrymtaltig, wanmältig, bunden i synden och hemfallen åt döden, att hon dels icke kan längre berga sig utom viden, dels icke längre kan sätta sin tröst på sin båttring, utan intiwillar på all egen rätsfördighet och kraft — då först har Gud wunnit sitt ändamål med lagen; och då får den förtappade

syndaren på en gång allt hvad lagen krasde, i Christi fullkomliga rätsfärdighet (Rom. 10: 4), och då får Gud all åra och pris, och syndaren får salighet och frid.

Men vill du förblifwa i denna nåd och frid, då blir det mycket nödigt att väl inpräglia i sinnet hvad Apostelen här sagt oss, att det är så förloradt med hela vår natur, att intet kön kan af lagens gerningar wara rätsfärdigt, och att det är renas hufvudändamålet med lagen, "att hvor och en mun skall tillstoppas etc." hvarföre vi böre beständigt låta det vara afgjordt, att vi skola wara brottolige inför lagen, och haftwa all vår rätsfärdighet i en annan; vi böra djupt inpräglia hos oss, att vi ärva alla sunder lika fördömelservärda i os sjelfwa, men derison och alla sunder lika rätsfärdiga i Honom som är "lagens ända" etc. Så skola vi också, genom en djupare kändedom af vårt förderf, alltmer komma ut från den förviselshen, att vi haftwa vår helgelse och wandel i vår makt, så att vi ähven för den angelägenheten se blott på Jesus. Så snart vi det glömma och börsa att tro på os sjelfwa, så falla vi snart åter i synd och ostrid. Christus skall vara allt, både till vår rätsfärdighet och vår helgelse. Det är den rätsfärdighetens och fridens väg, till hvilken vi skola föras, genom att af lagen lära känna synden.

X Nytt och gammalt från Nådens Mile.

"I ingen annan är salighet."

Görljande tilldragelse har blifvit os weddelad af en man i London, som sjelf varit närvärande derwid.

En söndagsmorgon mot slutet af 1845, då klockorna i staden alla kyrktorn lallade till gudstjenst, såg man i nörheten af Regent-street en mångd välklädda herrar och damer gå uppför trapporna til ett kapell, där gudstjensten just skulle börjas. Ibland dem var även en högwäxt yngling med ett sjuksligt utseende, hvilken, då han inträdde i kapellet, såg sig omkring med ett slags förlägenhet. Kolden var temligen stark och obehaglig, en tjock dimma bortlade upplösa sig i regn; men detta oaktadt hade den unge mannen hvarken öfverrod eller varaply. Det var ej underligt att han hostade; och hvilken ihålig hosta! Flera af de närvärande vände sig ostrivilligt om, då de hörde detta ihåliga ljud; och då de sågo att den unge mannen var en främling, vinkade en äldre herre honom till sig och erbjöd honom en plats i en bänk, som var på en af läktarena midtemot vreditstolen. Vi nämna med affigt dessa omständigheter, emedan dessa rader kanste skola läsas af någon bland dem, som den dagen woro närvärande i detta kapell.

Den unge mannen var verklig en främling. Han hade nog genen sbrut anländt till den stora verldss-taden och hade, troit och

mattad som han var, dock gätt ut för att uppsöka ett Guds hus, där han hoppades få höra Guds ord förtunnaas lika rent som i sin hemort. Han var sorgsen och nedslagen; man såg att han behöfde tröst och uppriktelse. Han var trött och sökte hvila — hvila der, hvarens den allena finnes — hvila i Christo. Han längtade att, sasom han många, många gånger förrut gjort det, ånyo få smaka ljufligheten och kraften af den sanning, som är uttryckt i den sköna sången: "Si, Jesu är ett tröstrikt namn etc."

Hans hjerta längtade att åter få höra talas om Jesu kärlek till syndare; men han fick det ej genom predikantens böner, så vällsingingande de än woro, han saknade det kara namnet i de sånger, som sjöngos, så melodisit de än ljudde; han fick ej höra derom i predikan — ej, den war fä swår att förstå. Hans tankar började att svämma omkring på andra föremål, då hastigt hans öra sångslades af några predikantens ord. Ty nu började han att tala om Honom, om det kara namnet, vid hvilket ynglingen war fästad med hela sin själ. Han böjde sig lyhöande framåt; men han kunde knappt tro sina egna öron. Hwad ville det säga? Predikanten tager dran ifrån den högtlovhade Herren Jesus. Han förnekar Hans Gudom, resonerar bort hans tillystgörande förtjensl, den försönande kraften af Hans blod. Han "trampat Hans blod under fötterna"; han tager ifrån syndaren hans enda hopp, den enda grunden för hans salighet. Han talar väl om Jesus sasom om en ovanlig menniska, men förnekar Hans Gudom. Han framställer Honom sasom ett dygdemönster, men förkastar Honom sasom offret för våra synder. Ynglingen lyhöar; nej, det är icke möjligt! — Kära själv! du wet icke att du har förirrat dig i ett lavell som tillhör Unitarterna, hvilka liksom Muhammedanerna förneka Christi Gudom och, i stället för det uppenbarade Evangelium, hafta uppgjort en lära efter det mänskliga förfalskets hugslott. Du wet icke att det finnes predikanter, som söndag efter söndag föredraga dessa förräckliga willfarelser, och att det gifwes menniskor som funna sitta och höra sådant söndag efter söndag.

Den vänlige mannen, som hade inhjudit honom i sin bänk, och hvars deltagande hade blifvit väckt genom ynglingens bleka ansigte och ihåliga blicka, kunde icke underläta att warjebliva dennes rörelse. Rödnaden på de förut så bleka kinderna, tårarna i hans ögon, de darrande läpparna, hans blick full af förväning och fasa — allt detta måste väcka den gamles uppmärksamhet. Predikanten fortfor ännu med sitt föredrag, då den unge mannen, drifwen af en oemotståndlig makt, hastigt reste sig från sin plats, sträckte fram handen likasom för att protestera emot hwad han hörde och sade med låg, men dock så klar stämma, att man kunde höra det öfver hela rummet: Tro på Herran Jesum Christum; ty det är icke något annat namn under himmelen menniskorna gifwet, i hvilket wi skola salige warba.

En djup tystnad följde härvä. Hvarje öga wände sig till lärlaren, under det nägra i församlingen började darra, de wiste icke hvarsörre. Predikanten ensom förblef orörd. Då nu ynglingen reste

sig för att hastigt lempa kavellet, följde honom den gamle herrn, hvars bänk han sittit. I samma ögonblick då den unge mannen hade uppnått dörren och dröjande städade ut i den regniga, kalla morgonen, lände han en främmande hand på sin axel. Han vände sig om och rodnade. "Ack min herre", utropade han, "jag är leden öfver hwad jag gjort, men jag kunde icke låta bli, det är verkligt; jag kunde icke. Ni har ju hört hwad predikanten saade".

"Rå ja", svarade den gamle kallt, "jag har ej hört någonting besynnerligt i dag, åtminstone ingenting, som kunde gifwa er rätt, att jöf som ni gjort, störa en hel församling". — "Men ni är sjuk och uppörđ", tillade han i en mildare ton; "hvar bor ni?"

Ynglingen tog ur sin ficka ett blad, på hvilket han stref sitt namn och sin adress.

"År detta edra föräldrars namn?" frågade den gamle herrn.

"Jag har inga föräldrar mer", var svarat, "de dogo då jag ännu var ett barn."

"År det slätingar eller wänner, hos hvilka ni bor?"

"Jag hoppas", svarade ynglingen, "att de skola bewisa sig jöf som mina wänner; men jag har ej warit här längre än sedan i går aften".

"Arme unge man!" utropade den gamle, med stigande deltagande. "Så är ni då en främling i London och kom kanske bort af en händelse in i detta kapell?"

"Så är det", svarade denne; "jag tyckte denna byggnad såg ut som en kyrka".

Den gamle mannen smålög. "Vi kalla den ett kapell", sae han; "men det är detsamma".

Ett smärtssamt drag slög öfver ynglingens ansigte. Dock svarade han ej ett ord. I samma ögonblick började orgeln spela. Den gamle herrn (vi wilja kalla honom Burton) märkte härav att predikan var slut, man sjöng slutpsalmen. Då ynglingens hörning ej var långt afslägsen och regnet ännu icke upphört, erbjöd han sig att följa honom dit. Detta väntliga anbud blef tacksamt emottaget. Anland till huset gaf Burton honom sitt adresskort och inbjöd honom med den hjertligaste välwilja att nästa söndag åta middag med sig.

Herr Burton var likaså rik som välgörande. Kom det an vi att göra en mennisla godt, så frågade han aldrig efter, till hvilket religiöst parti hon hörde. Han yfdes också icke sju litet öfver denna sin frisinheth. Emellertid lände han för denne ensamt ständende yngling det hjertligaste intresse, sju egendomliga de omständigheter än woro, under hvilka han hade sammanträffat med honom. Ifrån denna skund fanns emellan dessa båda ett band, som genom Guds välförnelse gaf en helt ny rigtning åt Burtons liv.

Ludvig Glower, så hette ynglingen, hade aldrig warit stark, men genom mycken ansträngning och det stillasittande lefnadssätt han, efter ankomsten till London, förde, dukade hans helsa hels och bälte under efter några månader. Höga hopp war om hans återställande och då hans principal icke wiste hvar han skulle göra af den sjuk, började han att tala om att sticka honom till hospitalet. Då erbjöd

sig herr Burton att taga honom till sig i sitt eget hus — och här förblef han under återstoden af sin jordiska vallfärd.

Det är naturligt att en menniska, som älskade Herren Jesu så innerligt som Ludvig Glower, icke kunde låta bli att tala om Honom. Man kunde i sanning säga, att Jesu namns pris var skräddse på hans läppar. Han talade sällan längre om någonting annat. Under sina samtal med herr Burton, nämnde han en eller två gånger det ställe, der han första gången hade sammanträffat med honom; men han gjorde det med uttryck af förtvivlan och medlidande. Ofta och innerligt bad han, att Gud af sin oändliga barmhärtighet mätte föra dem, som der bruka församla sig, till en saliggörande kunglapp om den sanning, som är i Christo Jesu. Han syntes hafta glömt, att hans man och välgörare var själv en medlem af denna församling; denne synolog ofta, då han såg den lärre sjukle ynglingens hänsynslöse, och han funderade icke komma fram med något enda af dessa stenkraga bevis, som hade afvändt hans eget finne från Guds sanning.

Vi hafta redan sagt att herr Burton var en välwilling man och hade ett "godt hjerta". Detta trodde han verkligen om sig själv; ja, han var fullt öfvertygad, att hans goda gerningar skulle bestämdt bereda honom ett saligt rum i det andra lifvet. Han klädde ju de nötna, spisade de hungriga, besökte de faderlösa och enkor uti deras bedröfwelse. Han gjorde ju, hwad han kunde. Icke att han var utan fel — ingen menniska är det; men han litade på Guds, den himmelske Fadrens barmhärtighet. Han befannade ej att Gud, utan Kristus, är en förtärande eld. Han hade längre lagt sig all vinnning om att förtjena himmelen; men efter all mudda och allt arbete och med hela den hovsamla massan af goda werk, förelsom det honom likväl nu stundom, som om han dock icke hade kommit himmelen nära, som denne fattige, ensamme, sjukle yngling, hvilken enfaldigt hvilade vid Grälsarens förtjenst.

Den unge Glowers tro lynte allt klarare, ju närmare han kom till ewighetens port. Wäl föresväfwade honom stundom dödsdalen med deh mörka sluggor; men han såg tillika den gode herden beredd, att med sin läpp och stav föra honom oskadd igenom, rösta honom och taga honom till sig ewinnerligen. Då en Jesu lärjunge har sitt tros-öga stodigt fastadt vå Jesu, så ser han icke mörkt och dödens fasor, utan, säsom tusen triumferande Guds barn hafta gjort det och skola göra det till dagarnas ånda, så mändrar han tröstefullt igenom med den befränningen: allt är ljus.

Om Ludvig Glower hade varit Burtons egen son, kunde han icke hafta blifvit bättre stött och vårdad. Mot slutet kunde hans välgörare nästan icke mer lemina honom. En afton, då Burton satt vid hans säng och ofta med en näsdul astorklade den sjukles vanna, sade han salkta och deltagande till honom: "Du lider wiht mycket, min dackars Ludvig"?

"Det är sannt", swarade denne; "men när jag tänker på allt med Herren Jesus har lidit för mig, så känner jag icke så mycket af mina plågor."

"Det wore väl", anmärkte herr Burton, "som vi alla helt

Kunde ejterförlja exempel af Hans fäktmodiga och tåliga undergivenshet för Guds wilja. Men du var ju ingenting att göra med Hans lidanden.

"Eck, häre herre", utropade den sjukle, "viala icke så. Har icke Christus dött för syndare? Och dro wi icke alle syndare, utan all berömmelste inför Gud? Jag är den sörnämligaste bland syndare, jag har förtjent döden; men Jesus har dött för mig, han har försonat mig med Gud . . ."

"Stackars gosse, du har ett oroligt samwete", sade Burton aftryckande, "hwad har du gjort för ondt?"

"Ad", svarade unglingen, "fråga mig hellre, hwad godt jag har gjort."

"Och likväl fruktar du icke döden?"

"Hvars före skulle jag frukta?" ropade den sjukle; och i det han uppslog sin Bibel, som han alltid hade bredwid sig, fortsatte han med högtidlig ton: "Så ålstade Gud verlden, att han utgaf sin enda Son; så det att hvor och en, som tror på honom, skall icke förgås, utan så ewinnerligt lif. — Åsven jag tror; mitt hopp står till honom, min Frälsare, Guds Lam, som burit verldens synder".

Blek och utmattad lade han sig tillbaka på kudden, från hvilken han i sin ifwer hade uppreatt sig. "Du skall icke tala mera", sade herr Burton med ömhet, "du är för swag".

Unglingen tillslöt sina ögon och läg der stilla och trölt, med smäleende på sina läppar, under det Burton, stillatigande och i djupa tankar, satt bredwid honom. Hastigt började den sjukle åter att tala, men så sakta, att det var omedelbart att förstå honom. Herr Burton böjde sig ned öfwer honom och höll sitt öra nätt intill hans darrande läppar. Då hörde han honom säga dessa ord: Det är icke något annat namn wennislo'rna gifvet, i hvilket wi skall salige warda.

Dessa woro de sista ord som Burton hade hört af hans mun, de woro också de sista. Han kunde icke komma undan intrycket af dessa ord. Den agliga ösnynen af den himmelsta frid, som hvilade öfwer den fattige faderlöse unglingens sjuk- och dödsläger, medverkade öswen. Steg för stege woko willfarens och ötronens slagg, tills öswen han ändtligen fördes igenom till ljus, fröjd och frid i Christo Jesu.

Burton war emellertid icke den ende som fick en osorgdänglig väsignelse af den egendomliga tilldragelsen i Unitariuskapellet. Predikanten, hvars predikan hade förankrat den salige Ludvig Glowers utrop, meddelar hself det intryc, som denna händelse hade gjort på flera medlemmar af hans församling. "Ett fruntimmer kom till mig, så har han hself berättat för den som skrifwer dessa rader, "och sade till mig: "Om den der unge mannen har rätt, så dro wi alle sammant på en orätt våg". En annan sade, att hon hade funnit de ord, unglingen uttalat, i sin egen Bibel, och deraf måste det väl vara något sannt deri. En tredje förklarade, att dessa ord förföljde henne natt och dag såsom ett svöle, och hon kunde icke blifwa dem quitt. En af våra stollärare, en stliclig ung man, af hvilken jag hoppades nå-

got hättre, upphörde med sin söndagsskola, i det han förklarade, att han icke mer lunde lära andra förr än han sjelf kommit till full öfvertygelse om sanningen. Men svårt var det med ett ungt fruntimmer, som började tänka och forska, tills hon föll i ett slags religiöst grubbel, ur hvilket hennes vänner hitintills förgäves fölt ryda henne."

Så berättar den salige Glowers wän. Det är sannt hwad Skriften säger: Guds ord är lefwande och kraftigt, och stärkte än något tweeggadt svärd; och går igenom till dess det åtskiljer själ och anda, märg och ben; och är en domare öfwer tankar och hjertans uppsät.

hwad nyttja har jag af allt det Guds ord, jag läser och hörer?

1. Hör en gammal fader i Christo klagade en yngre broder: "Jag hörer så mycket af det goda Guds ord, och hörer det med glädje, men jag kan så litet behålla deraf; efter en fort stund, så är det åter borta". — Den gamle sade: "Tag ett af de två dricks-glasen, som finns der på bordet, och följ mig". De gingo så ut till brunnen. Då sade den gamle: "Fyll glaset med watten och utgjut det åter på marken". Lärjungen gjorde så. "Gör det ännu en gång", sade den gamle. Lärjungen gjorde det ännu en gång; och så upprepade illhägelse, gjorde han det flera gånger.

Den gamle återvände nu med sin lärjunge till boningen. Då sade han: "Ställ nu detta glas bredvid det andra, och såg hvilket som är renare och klarare".

"Nu förstår jag det", svarade ynglingen.

"Ja, måtte du också minnas det", sade den gamle, "att likasom detta glas, ehuru det icke fått behålla allt det watten, du hemtak deti, utan det alltid ärnyo blifvit tomt, så att endast några få droppar qvarstannat deri, det likväld har genom denna inhemtning och utvärming blifvit renadt, klart och fristt. då det andra glaset för det dunkelt och urent; så gör det också med våra själar. Ehuru vi icke kunna behålla allt det Guds ord, vi höra eller läsa, utan det tyckes stort åter vara borta; så gör dock det flitiga bruket deraf, ehuru osä hemligen, den saliga verkan, att det för hvar gång renar vårt hane, vårt förstånd, vårt lefwerne; och gör allt detta omfider mer och mer rent och klart".

2. Men mitt hjerta är så hårdt som sten. Så är också min omgivning, så hvilken jag kundom försöker att verka något godt.

Till den gamle fromme Pimenion kom en nitisk Evangelii förlunnare och träffade gubben sittande i sluggan af en klippa. Predikanen satte sig ned hos honom och berättade om sina bemödanden för själarna, men beklagade sig smärtsamt öfver deras hårdhjertenhet.

Pimenion svarade: "Skåda denna sten här bredvid oss, så hvilken, så ofta det regnar, watten oäslatliggen droppar ned från den öfverhängande klippan. Hwad är hårdare än sten, och hvad är mjukare än watten? Och likväld hafwa dessa wattendroppar, såsom du ser,